

MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLERİ İLE GÖÇER VE YARI GÖÇER AİLELERİN ÇOCUKLARININ EĞİTİME ERİŞİMİ İÇİN İL/İLÇE EYLEM PLANI HAZIRLAMA KILAVUZU

TEMEL EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İZLEME VE DEĞERLENDİRME DAİRE BAŞKANLIĞI

TEMEL EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İZLEME VE DEĞERLENDİRME DAİRE BAŞKANLIĞI

Fotoğraflar: Adana İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Kabataş İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü

Ordu İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Altınordu İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü

Tasarım: Zübeyde Taşel

Bu yayının tüm hakları T.C. Milli Eğitim Bakanlığına aittir. İzni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz.

tegm.meb.gov.tr

Atatürk Bulvarı No: 98 Bakanlıklar/ ANKARA

Bu kılavuz, mevsimlik tarım işçisi, göçer ve yarı göçer aile çocuklarının eğitime erişimlerini desteklemek amacıyla il ve ilçe kurulları tarafından yürütülecek eylem planı hazırlıklarına yol göstermek amacıyla Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır.

Kılavuzda öncelikle mevsimlik tarım işçisi, göçer ve yarı göçer aile çocuklarının eğitime erişiminde yaşanan sorunların olası çözümlerine eylem planı hazırlanırken dikkat edilmesi gereken hususlara ve örnek eylem planlama yer verilecektir.

GİRİŞ

Mevsimlik gezici tarım işçiliği, tarımsal üretimin herhangi bir aşamasında işin yapıldığı yere giderek ücret karşılığında, yazılı sözleşme yapılarak ya da sözleşme olmaksızın çalışma olarak tanımlanabilir.

Mevsimlik tarım işçiliği, ülkemizde tarımsal faaliyetlerin yürütülmesi sebebiyle halen varlığını sürdüren bir olgudur.

27 Nisan 2024 tarihli ve 32529 sayılı Resmi Gazete ile Cumhurbaşkanlığı tarafından mevsimlik tarım işçiliğine yönelik kamusal faaliyetlerin düzenlendiği bir Genelge yayınlanmıştır. 2024/5 sayılı bu Genelge, buldukları illerden başka illere giden ailelerin bu süreçte yaşadıkları sorunları gidermeye yönelik usul ve esasları düzenlemektedir. Genelge ile kamu kurum ve kuruluşlarının mevsimlik tarım işçilerine yönelik sorumluluk ve iş birliği alanları, hizmetlerin kayıt altına alınmasına yönelik çalışmaları ve oluşturulacak kurullara ilişkin çerçeve belirlenmiştir.

2024/52 MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLERİ İLEGÖÇER VE YARI GÖÇER AİLELERİN ÇOCUKLARININ EĞİTİME ERİŞİMİ GENELGESİ

2024/5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesini takiben Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından mevsimlik tarım işçisi, göçer ve yarı göçer aile çocuklarının eğitime erişimini konu alan 2024/52 sayılı Bakanlık Genelgesi yayınlanmıştır.

Bakanlık Genelgesi, okul öncesi eğitim kademesi ile zorunlu öğrenim çağında olan çocukların eğitime erişimlerinin nasıl sağlanacağını konu almaktadır. Eğitim ve öğrenim hakkından yararlanamayan veya kısmî olarak yararlanan, öğrenme kaybı yaşayan, sosyal ve duygusal gelişimleri olumsuz etkilenen ve okul terk riski bulunan mevsimlik tarım işçisi, göçer ve yarı göçer aile çocuklarına yönelik eğitim faaliyetlerinin nasıl yürütüleceğine ilişkin esaslar bu Genelge ile düzenlemiştir.

Genelge, sekiz ana hedef ve dört ana çalışma alanı üzerine kurulanmıştır. Genelge öğrencilerin eğitim ve öğretime erişimlerini sağlayacak tedbirleri almayı, bu öğrencilerin tespitini yapmayı, nakil olan bu öğrencilerin devamlarını sağlamayı, öğrenme kayıplarını gidermek için telafi programları uygulamayı, uyum sorunlarını önlemeyi ve öğrencileri sosyal ve duygusal olarak desteklemeyi hedeflemektedir.

Genelgede belirtilen hedeflere, önleme, tespit, takip ve telafi çalışmalarının yürütülmesi ile ulaşılması öngörülmüştür. Genelge, il, ilçe ve okul düzeyinde oluşturulacak kurullara, bu kurulların oluşumunda yer alacak kişilere, kurulların toplanma süresine, işbirliği yapılacak alanlara, ortak görevlere yer vermektedir. Ayrıca bahse konu Bakanlık Genelgesi, il ve ilçe düzeyinde eylem planları hazırlanması ve bu planların uygulanması sorumluluğunu mevsimlik tarım işçisi ve göçer çocukların eğitimi il/ilçe kurullarına vermiştir.

565090713 565090713 565090713

MEVSİMLİK TARIM İŞÇİSİ, GÖÇER VE YARI GÖÇER AİLELERİN ÇOCUKLARIN EĞİTİME ERİŞİMİNE YÖNELİK İL VE İLÇE MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜKLERİNİN ALABİLECEĞİ OLASI TEDBİRLER

Sıralanan tedbirler arasından her il ve ilçenin kendi ihtiyaç ve şartlarına uygun olanlarını planlamaları ve uygulamaları beklenmektedir. İl ve ilçeler buradaki öneriler dışında kendi ihtiyaçlarına karşılık gelecek başka tür tedbir ve çözümler de geliştirebilirler.

Taşra teşkilatı tarafından yürütülebilecek faaliyet önerileri aşağıda örnek-
lendirilmiştir.

a - Tespit

- ✓ Göç veren yerlerde bilgilendirme ve göç alan yerlerde tespit ve bilgilendirme için norm fazlası ya da gönüllü öğretmenlerden oluşan geçici süreli saha ekipleri kurmak.
- ✓ İlçe Komisyonu tarafından çadır alanları ziyaret edilerek gelen öğrencilerin tespitini ve okula naklini sağlamak.
- ✓ Okul Tespit ve Takip Kurulu tarafından gidecek öğrencilerin belirlenerek e-METİP modüle veri girişlerinin eksiksiz yapılmasını sağlamak.

b - Alternatif Eriřim Modelleri

- ✓ METİP alanlarında, çadır bölgelerinde konteyner sınıf, mobil eğitim istasyonları açmak.
- ✓ Mobil okulların, gezici sınıfların sayısını artırmak.

c - Koordinasyon

- ✓ Mevsimlik tarım işçisi ailelerin taleplerini dinleyerek eğitim ihtiyaçlarını tespit etmek.
- ✓ İl ya da ilçedeki konuya katkı sağlayabilecek olası diğer kişi ve kurumların davet edileceği danışma kurulları kurmak.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İşçileri Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığının İl Müdürlükleri ve Diyanet İşleri Başkanlığı birimleri ile koordinasyon sağlamak, ortak çalışmalar gerçekleştirmek.
- ✓ Üniversiteler, yerel yönetimler ve STK'lar ile işbirliği yapmak.
- ✓ Üniversiteler ile iş birliği kurularak anlaşılmasında ya da çözümlenmesinde zorlanılan konularda araştırmalar yapmak/yaptırmak.
- ✓ Muhtarlara mevsimlik tarım işçisi aile çocuklarının tespiti ile ilgili rol vermek.
- ✓ Sosyal Yardımlaşma Vakıfları tarafından mevsimlik tarım işçisi ailelere verilen yardımların artırılmasını sağlamak.
- ✓ Sosyal Yardımlaşma Vakfı tarafından mevsimlik tarım işçisi aile ve çocuklarına barınma, beslenme, kıyafet, hijyen ve kırtasiye desteğinin verilmesini sağlamak.
- ✓ İl Sağlık Müdürlüğü tarafından mevsimlik tarım işçisi yerleşkelerinde düzenli sağlık taramalarının yapılmasını sağlamak.

d - Rehberlik Faaliyetleri

- ✓ Mevsimlik tarım işçi aile çocukların tespiti, takibi, telafi ile önleme çalışmalarında okul rehberlik servislerine ve Rehabilitasyon Araştırma Merkezlerine etkin rol vermek.
- ✓ Hem okulun devam eden öğrencileri hem geçici olarak göçle gelen öğrencileri için uyum programları düzenlemek.
- ✓ İhtiyaca göre özel gereksinimli çocuklara yönelik ek tedbirler almak.

e - Takip

- ✓ Mevsimlik tarım işçisi aile çocuğu olarak belirlenen öğrencileri gittikleri illere bildirmek.
- ✓ Gittikleri illerde öğrencilerin okullaşma durumunu takip etmek.

f - Okul Yönetimi, Öğretmen, Personel ve Aile Bilgilendirme

Aile Bilgilendirme

- Ailelere yönelik “Göçer Ailelerin Uyum Eğitimi” adıyla (MEB, İçişleri, Çalışma, Sağlık Bakanlıkları, SGK işbirliğiyle) yerel eğitim projesi hazırlanmak.
- Çocuk işçiliğinin önüne geçmek veya azaltmak için ilgili ailelere yönelik bilinçlendirme çalışmaları yapmak. (Telefon ile görüşmek, veli toplantısı yapmak, broşür dağıtmak vb.)
- Mevsimlik işçilerin yoğun olduğu yerlere eğitimciler tarafından ziyaretler düzenlemek ve bu yerlerde buluşmalar düzenlemek.

✓ **Yönetici/Öğretmen/Personel Bilgilendirme**

- Okul yöneticilerine mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının eğitime erişimi hakkında eğitimler vermek.
- Okul yöneticilerinin mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının eğitime erişimine yönelik çalışmalara yönelik motivasyonlarını artırıcı faaliyetler düzenlemek.
- İyi uygulama örneklerini yaygınlaştırmak ve danışman veya koordinatör kişilerin tecrübe paylaşımında bulunmasını sağlamak.
- Mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarına eğitim verecek öğretmenlerin farkındalıklarını artırmak.
- Nakil veren okullarda ücretli öğretmen varsa öğretmenleri konu hakkında bilgilendirmek.

✓ **Diğer Paydaşları Bilgilendirme**

- Muhtar, çavuş, dayıbaşı, kolluk kuvvetleri vb. gibi diğer paydaşları mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının eğitime erişimleri konusunda bilgilendirmek.

g - Öğrencilere Yönelik Faaliyetler

- ✓ **Telafi eğitimleri (İYEP, DYK, yaygın eğitim kursları vb.) düzenlemek.**
- ✓ **Yaz kursları (yaygın eğitim kursları, sosyal etkinlik ve kulüp) açmak.**
- ✓ **Sosyal etkinlikler düzenlemek.**

EYLEM PLANI HAZIRLIK SÜRECİNDE DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- Soruna yönelik birden fazla çözüm önerisi geliştirilebilir.
- Görece kolay alt gruplardan çalışmaya başlanabilir.
- İhtiyaçları önceliklendirilmelidir.
- Katılımcılık ve iş birlikleri (STK, üniversite, dayıbaşları, muhtarlar, diğer) sağlanmalıdır.
- Sorumlu kişi ve birimlerin eylem planlarını sahiplenmesi sağlanmalıdır.
- Müdürlükler arası iş birliği yapılmalıdır.
- Planları güncelleme ihtiyacı takip edilmeli, düzenli toplantılar ile süreç takibi yapılmalıdır.
- Konuyu gündemde tutmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Politikaların kaynaklarla uyumluluğu sağlanmalıdır.
- Yereldeki kaynakların tespiti yapılmalıdır.
- İhtiyaca göre araç tahsisi, personel görevlendirmesi yapılmalıdır.
- Kriz durumlarında bu gruplara özel tedbirler alınmalıdır.

Eylem planında yer alacak faaliyetler;

- Etkili ve uygulanabilir olmalı,
- Açık ve anlaşılır yazılmalı,
- Ölçülebilir olmalı,
- Faaliyetin kaynaklarla ilişkisi ortaya konmalı,
- Faaliyetin birden fazla adımı bulunuyorsa notlar bölümünde açıklamalarına yer verilmeli,
- İşbirliği yapılacak birimler belirlenmeli ve koordinasyon sağlanmalı,
- Faaliyetin ne zaman yürütüleceği, başlama/bitiş tarihleri belirlenmeli,
- Faaliyetten sorumlu birim ve personel belirlenmeli ve bilgilendirilmelidir.

EYLEM PLANLARI HAZIRLIK DÖNEMİ (Eylül 2024- Ekim 2025)									
ŞANLIURFA ÖRNEĞİ (Göç Veren)									
Eylem Planı Hazırlama Dönemi Doldurulacak (Ara Raporlama Döneminde Güncellenebilecek)									
Yapılması Planlanan Faaliyetler	Faaliyetin Yürütüldüğü İlçe Adı	Faaliyet Tarihleri	İhtiyaç Duyulan Kaynaklar Nereden Sağlanabilir?	Faaliyetlerle Ulaşılmaması Planlanan Kişi/Okul/ Konaklama Alanı Sayısı					
				Sayı girişi (sadece sayı girilebilir)	Veli Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Okul/Konaklama Alanı Sayısı	
Oluşturulan hedefler doğrultusunda yapılacak olan faaliyetleri açık ve anlaşılır bir şekilde belirtiniz.	Faaliyetin yürütüldüğü ilçe adını yazınız.	Faaliyetin yürütüleceği faaliyet tarihlerini ay bazlı yazınız.	Sorumlu Kurumlar (Faaliyetin yürütülmesinde görev alacak/kaynak sağlayacak kurumlar)	Bu alanlara sadece sayı girişi yapınız.					
Aşağıda eylem planlarının hazırlanmasına yönelik genel şablon ve örnek eylem planları verilmiş olup kendi iliniz özelinde mevsimlik tarım işçiliği ve bu kapsamda eğitim süreçlerine dahil olan öğrencilerin durumları ve ihtiyaçları kapsamında 2024/52 Sayılı Genelge içeriğinde yer alan hususlar çerçevesinde (önleme, tespit, takip, telafi) hazırlayacağınız eylem planlarını aşağıdaki örnek faaliyetler ve açıklamalarda olduğu gibi uygun formatta oluşturmanız gerekmektedir.									
1	İlçe yürütme kurulunun iki ayda bir toplanmasını sağlamak	Viranşehir	Eylül-Kasım-Ocak-Mart-Mayıs-Temmuz	Viranşehir MEM					
2	Hayat Boyu Öğrenme Programları kapsamında telafi eğitimlerini düzenlemek	Viranşehir	Kasım-Aralık-Ocak-Şubat-Mart	Halk Eğitim Merkezleri-Okullar					
3	Okul takip ve tespit komisyonlarına yönelik bilgilendirme toplantıları yapmak	Viranşehir	Ocak	Viranşehir MEM					
4	Okul takip ve tespit komisyonu tarafından okul öğretmenlerine yönelik bilgilendirme çalışmalarını yürütülmesi	Viranşehir	Ocak	Viranşehir MEM					
5	Mevsimlik tarım işçisi ailelerinin yoğun olduğu 10 okulun belirlenerek ilçe yürütme komisyonunca ziyaret edilmesini sağlamak	Viranşehir	Ocak-Mart-Mayıs	Viranşehir MEM					
6	Aleleri ortaöğretim çağındaki çocuklarının pansiyonlu okullara yerleştirme imkanından haberdar olmalarını sağlamak.	Viranşehir	Şubat	Kaymakamlık-Okul Aile Birlikleri Pansiyonlu Okullar					
7	Mevsimlik tarım işçisi ailelerinin göç etmesini önlemeye yönelik Sosyal Yardımlaşma Vakfı ile iş birliği yapmak	Viranşehir	Şubat	Viranşehir SYDV					

EYLEM PLANLARI HAZIRLIK DÖNEMİ (Eylül 2024-Ekim 2025) - CİHANBEYLİ ÖRNEĞİ (Göç Alan)

Eylem Planı Hazırlama Dönemi Doldurulacak (Ara Raporlama Döneminde Güncellenebilecek)

Yapılması Planlanan Faaliyetler	Faaliyetin Yürütüldüğü İlçe Adı	Faaliyet Tarihleri	İhtiyaç Duyulan Kaynaklar Nereden Sağlanabilir?	Faaliyetlerle Ulaşılması Planlanan Kişi/Okul/Konaklama Alanı Sayısı			
				Sayı girişi (sadece sayı giri-lebilir)	Veli Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Oluşturulan hedefler doğrultusunda yapılacak olan faaliyetleri açık ve anlaşılır bir şekilde belirtiniz.	Faaliyetin yürütüldüğü ilçe adını yazınız.	Faaliyetin yürütüleceği faaliyet tarihlerini ay bazlı yazınız.	Sorumlu Kurumlar (Faaliyetin yürütülmesinde görev alacak/kaynak sağlayacak kurumlar)	Bu alanlara sadece sayı girişi yapınız.			

Aşağıda eylem planlarının hazırlanmasına yönelik genel şablon ve örnek eylem planları verilmiş olup kendi iliniz özelinde mevsimlik tarım işçiliği ve bu kapsamda eğitim süreçlerine dahil olan öğrencilerin durumları ve ihtiyaçları kapsamında 2024/52 Sayılı Genelge içeriğinde yer alan hususlar çerçevesinde (önleme, tespit, takip, telafi) hazırlayacağınız eylem planlarını aşağıdaki örnek faaliyetler ve açıklamalarda olduğu gibi uygun formatta oluşturmanız gerekmektedir.

1	İlçe Komisyonunu bilgilendirmek	Cihanbeyli	Eylül-Kasım-Ocak-Mart-Mayıs-Temmuz	İlçe MEM				
2	Çocukların yoğun olarak geldiği okullarda ve çadır alanlarında görev alacak idareci ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi/okul takip ve tespit komisyonlarını bilgilendirmek	Cihanbeyli	Şubat	İlçe MEM				
3	Muhtarlarla ve çavuşlarla toplantı yapmak	Cihanbeyli	Nisan	İlçe MEM				
4	Çadır alanlarında velilerle görüşme yapmak	Cihanbeyli	Nisan	İlçe MEM				
5	Çocukların nakillerinin alınmasını sağlamak	Cihanbeyli	Nisan-Mayıs	İlçe MEM				
6	İhtiyaç duyulan alanlarda çadırlarda mobil sınıf açmak	Cihanbeyli	Nisan-Mayıs	İlçe MEM				
7	İlçe Komisyonunun haftalık olarak çadır alanlarını gezerek yeni gelen öğrencilerin tespitini yapmasını ve okula naklinin alınmasını sağlamak	Cihanbeyli	Nisan-Mayıs	İlçe MEM				
8	İlçe Komisyonu tarafından okul öncesi-ilkokul çağındaki çocuklara yönelik sosyal ve sportif-kültürel etkinlikleri düzenlemek(yüz boyama,sandalye kapmaca, çuval yarışması,vb.)	Cihanbeyli	Nisan	İlçe MEM-Kaymakamlık-Belediye				

EYLEM PLANLARI HAZIRLIK DÖNEMİ (Eylül 2024-Ekim 2025)- ORDU ÖRNEĞİ (Göç Alan)

Eylem Planı Hazırlama Dönemi Doldurulacak (Ara Raporlama Döneminde Güncellenebilecek)									
Yapılması Planlanan Faaliyetler	Faaliyetin Yürütüldüğü İlçe Adı	Faaliyet Tarihleri	İhtiyaç Duyulan Kaynaklar Nereden Sağlanabilir?	Faaliyetlerle Ulaşılması Planlanan Kişi/Okul/Konaklama Alanı Sayıları					
				Sayı girişi (sadece sayı girilebilir)	Veli Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Okul/Konaklama Alanı Sayısı	
Oluşturulan hedefler doğrultusunda yapılacak olan faaliyetleri açık ve anlaşılır bir şekilde belirtiniz.	Faaliyetin yürütüldüğü ilçe adını yazınız.	Faaliyetin yürütüleceği faaliyet tarihlerini ay bazlı yazınız.	Sorumlu Kurumlar (Faaliyetin yürütülmesinde görev alacak/kaynak sağlayacak kurumlar)	Bu alanlara sadece sayı girişi yapınız.					
Aşağıda eylem planlarının hazırlanmasına yönelik genel şablon ve örnek eylem planları verilmiş olup kendi iliniz özelinde mevsimlik tarım işçiliği ve bu kapsamda eğitim süreçlerine dahil olan öğrencilerin durumları ve ihtiyaçları kapsamında 2024/52 Sayılı Genelge içeriğinde yer alan hususlar çerçevesinde (önleme, tespit, takip, telafi) hazırlayacağınız eylem planlarını aşağıdaki örnek faaliyetler ve açıklamalarda olduğu gibi uygun formatta oluşturmanız gerekmektedir.									
1	Yaygın eğitim faaliyetleri için kursiyer tespit çalışması yapmak	Gülyalı, Altınordu, Perşembe, Fatsa, Ünye, Ulubey	Temmuz-Ağustos	Valilik, Kaymakamlık, Belediyeler, STK lar					
2	Tespiti yapılan kursiyerlerin eğer yapılmadıysa e-METİP modülüne girişini sağlamak	Gülyalı, Altınordu, Perşembe, Fatsa, Ünye, Ulubey	Temmuz-Ağustos	Kolluk Kuvvetleri					
3	Tespit edilen okul çağındaki öğrencileri gruplandırılarak HEM modüllerindeki uygun kurslara yerleştirmek.	Gülyalı, Altınordu, Perşembe, Fatsa, Ünye, Ulubey	Temmuz-Ağustos	Valilik, Kaymakamlık, Belediyeler, STK lar					
4	Grup sayıları oluştuktan sonra öğretmen ihtiyacını belirlemek ve uygun öğretmenleri görevlendirmek	Gülyalı, Altınordu, Perşembe, Fatsa, Ünye, Ulubey	Temmuz-Ağustos	Valilik, Kaymakamlık, Belediyeler, STK lar					
5	Öğrencilerin kişisel bakım ihtiyaçlarının, beslenme ve kırtasiye ihtiyaçlarının temin edilmesini sağlamak	Gülyalı, Altınordu, Perşembe, Fatsa, Ünye, Ulubey	Temmuz-Ağustos	Valilik, Kaymakamlık, Belediyeler, STK lar					
6	METİP alanlarındaki uygun mekanların yoksa çadırların olduğu alanlar en yakın okulların kurs merkezi olarak kullanılmasını sağlamak	Gülyalı, Altınordu, Perşembe, Fatsa, Ünye, Ulubey	Temmuz-Ağustos	Valilik, Kaymakamlık, Belediyeler, STK lar					

tegm.meb.gov.tr

@mebtegm

Atatürk Blv. No 98 Millî Eğitim Bakanlığı Kat 2 Blok A/B ve Kat 5 Blok A Kızılay/Çankaya/ANKARA